

Праблемы ідэнтыфікацыі традыцыйнага музычна-інструментальнага выканальніцтва як нематэрыяльнай гісторыка-культурнай каштоўнасці

*А.В. Гумінская,
вядучы спецыяліст*

*аддзела інфармацыйна-аналітычнага
забеспячэння дадатковай адукацыі дарослых ІПКіПК БДУКМ*

**Згодна арт. 90,91,92,93
Кодэкса Рэспублікі Беларусь
аб культуры
да прапановы для надання статусу
гісторыка-культурнай каштоўнасці
неабходна прадаставіць**

- ❖ **Матэрыялы фіксацыі** (тэкставае апісанне, фатаграфаванне, графічнае адлюстраванне, аўдыё- і відэазпіс)
- ❖ **Навукавай апрацоўкі** (гістарычныя звесткі, роля культурнай каштоўнасці ў сістэме падобных каштоўнасцей)
- ❖ **Мастацкай ацэнкі** (аналіз па асноўных стылістычных, марфалагічных прыкметах, суаднясенне са стадыямі развіцця беларускага нацыянальнага і сусветнага мастацтва)

- **Ідэнтэфікацыя**

— гэта працэс апісання аднаго ці больш элементаў нематэрыяльнай культурнай спадчыны ва ўласным кантэксце, а таксама выяўленне яго (іх) спецыфікі і адрозненняў ад іншых элементаў.

Матэрыялы фіксацыі, мастацкай ацэнкі і навуковай апрацоўкі для надання статуса гісторыка-культурнай каштоўнасці адносяцца да вынікаў ідэнтэфікацыі

Класіфікацыя НКС згодна Канвенцыі ЮНЕСКА па ахове НКС (2003 г.)

- ❖ *Выканальніцкія мастацтвы*
- ❖ *Вусныя традыцыі і формы выражэння*
- ❖ *Светапогляд людзей, міфалогія*
- ❖ *Традыцыйныя рамесны*
- ❖ *Традыцыйная ежа*
- ❖ *Практыкі захавання*
- ❖ *Традыцыйныя цырымоніі*

Выканальніцкія мастацтвы ў Дзяржаўным спісе гісторыка-культурных каштоўнасцей

❖ Тэатр – 1 элемент

Тэатральны феномен Купалаўскай “Паўлінкі”

❖ Танцы – 3 элементы:

- Мясцовы танец “Дэмбаўская кадрыля” Шчучынскага раёна Гродзенскай вобласці
- Мясцовы танец “Котчынская кадрыля” в. Котчына Мастоўскага раёна Гродзенскай вобласці
- Побывавы танец «Полька Спораўская» вёскі Спорава Бярозаўскага раёна Брэсцкай вобласці

❖ Спевы – 9 элементаў

Спеўныя традыцыі са статусам гісторыка-культурнай каштоўнасці

Віцебская вобласць

Спеўная традыцыя выканання купальскіх і жніўных песень «у перахлёст» (Полацкі раён, в. Багатырская)

Спеўныя традыцыі ў Дзяржаўным спісе гісторыка-культурных каштоўнасцей

Гомельская вобласць

- *Мясцовыя песенныя стылі выканання традыцыйных абрадавых і пазаабрадавых твораў аўтэнтычным фальклорным калектывам (Ельскі раён, в. Казлы)*
- *Мясцовыя песенныя стылі выканання традыцыйных абрадавых і пазаабрадавых твораў аўтэнтычным фальклорным калектывам «Палескія напевы» (Пельчыцкі раён, в. Новае Палессе)*
- *Спеўныя стылі Тураўскага міжрэчча Прыпяці – Сцвігі (Жыткавіцкі раён, аг. Рычоў)*

Традыцыя спеваў у Дзяржаўным спісе гісторыка-культурных каштоўнасцей

Магілёўская вобласць

- *Спеўная традыцыя выканання хрэсьбінных і вясельных песень (Горацкі раён, в. Паршына)*
- *Мясцовы стыль песеннай, танцавальнай і народна-апавядальнай лакальнай традыцыі міжрэчча Сожа і Проні (Чавускі раён, в. Галавенчыцы)*
- *Песні традыцыйнага вясельнага абраду в. Клін Хоцімскага раёна*

Традыцыя спеваў у Дзяржаўным спісе гісторыка-культурных каштоўнасцей

Мінская вобласць

- *Спеўная традыцыя міжрэчча вярхоўяў Пцічы і Случы (Старадарожскі раён, вёскі Баранава, Прусы)*
- *Мясцовыя песенныя стылі выканання традыцыйных абрадавых і пазаабрадавых песень аўтэнтычнымі фальклорнымі гуртамі «Журавушка», «Глыбокія крыніцы», «Павалыкі»
(Любанскі раён, вёскі Закальное, Обчын і Ямінск)*

**Традыцыі музычнага выканальніцтва,
па якіх рыхтуюцца прапановы
для надання статусу
гісторыка-культурнай каштоўнасці**

Музычна-інструментальная традыцыя Смаргонскага раёна ("Смаргонскія найгрышы") (Гродзенская вобл.)

**Комплекс ведаў і навыкаў па вырабу дудкі
метадам выкручвання на Палессі
(в. Тычыны Салігорскага р-на Мінскай вобл.)**

Майстр-клас па выкручванню дудкі з Ф. Муравейкам (в. Тычыны, Салігорскі р-н, 2018 г.)

Культура

ДУДЫ

Балгаснік калгаса «Армія Леніна», Бундзікоўскага сельсавета, Полацкага раёна, 68-гадовы Стась — удзельнік раённай, акруговай і ўсебеларускай алімпіяд мастацкай самадзейнасці.
НА ЗДЫМКУ: тав. Стась з сваімі старымі інструментамі — дудой.

Культура дуды

(г. Мінск, Мінская, Віцебская вобл.)

Культура дуды

БДУКМ

**Гурт «Рарог»,
ДШМ г.п. Івянец**

Праблемы, выяўленыя падчас працэсу ідэнтыфікацыі

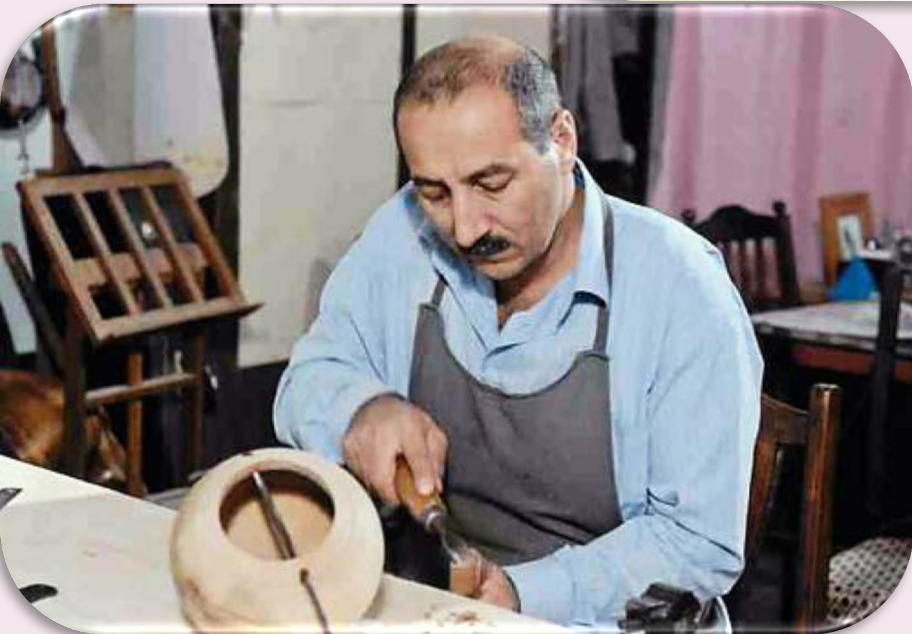
- адсутнасць пераемнасці
- незапатрабаванасць або недахоп практыкі
- невысокі ўзровень выканальніцтва
- малая фанатэка і база этнаграфічных матэрыялаў
- адсутнасць навуковых даследаванняў для навуковай апрацоўкі

Сусветнае інструментальнае выканальніцтва ў Спісах ЮНЕСКА

❖ *Мастацтва вырабу і ігры на смычковым музычным
інструменце Kamancheh/Kamancha*

краіны Азербайджан і Іран (Ісламская Рэспубліка)

Элемент унесены ў 2017 годзе ў Рэпрэзентатыўны
спіс нематэрыяльнай культурнай спадчыны
чалавецтва

Сусветнае інструментальнае выканальніцтва ў Спісах ЮНЕСКА

❖ *Ахова народнай музычнай спадчыны па
канцэпцыі Kodály*

краіна *Венгрыя*

*Канцэпцыя Kodály унесена ў 2016 годзе ў Рэестр
належаў ахоўнай практыкі*

